

Local elites and welfare policy in the Crown of Aragon during the late Middle Ages: the cases of Barcelona and Tarragona

Pol Bridgewater
(University of Barcelona)

Josep Barceló-Prats
(Universitat Rovira i Virgili, Tarragona)

Neus Sánchez-Pié
(Historical Archive of the Hospital de Sant Pau i Santa Tecla, Tarragona)

Date of receipt: 28/12/2023

Date of acceptance: 18/06/2024

6. References

- Arrizabalaga, Jon (2006) 'Hospitals, història i medicina: l'Hospital de la Santa Creu de Barcelona', in *Actes de la VIII Trobada d'Història de la Ciència i de la Tècnica*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, pp. 203-209.
- (2023) 'Assistència hospitalària, pobresa, medicina i bé comú durant l'Antic Règim', in Zarzoso, Alfons – Barceló-Prats, Josep (eds.) *Barcelona hospitalària: La ciutat i els seus hospitals, segles XIV-XX*. Barcelona: MUHBA, pp. 27-44. https://www.barcelona.cat/museuhistoria/sites/default/files/activitats_pdf/2023-10/BarcelonaHospitalaria.pdf.
- Aurell, Jaume (2001) 'La formación del imaginario histórico del nacionalismo catalán. De la *Renaixença* al *Noucentisme* (1830-1930)', *Historia Contemporánea*, 22, pp. 257-288.
- Barceló-Prats, Josep (2015) 'El proceso de fusión hospitalaria en la ciudad de Tarragona (1646)', *Medicina e Historia. Revista de Estudios Históricos de las Ciencias de la Salud*, 1 (V época), pp. 4-19. https://www.fu1838.org/pdf/2015_1.pdf.
- (2018) 'Las raíces culturales del hospital medieval: el caso de Tarragona (ss. XII-XV)', *Revista de la CECEL*, 18, pp. 7-30.

- (2023) 'The Birth of the General Hospital: Background and Development of a New Physical and Symbolic Space of Care in the Late Medieval City', in Conejo, Antoni – Bridgewater, Pol (eds.) *The Medieval and Early Modern Hospital: A Physical and Symbolic Space*. Roma: Viella, pp. 97-112. <https://www.viella.it/libro/9791254693001>.
- Barceló-Prats, Josep – Comelles, Josep M. (2016) 'La economía política de los hospitales locales en la Cataluña moderna', *Asclepio*, 68 (1). <https://asclepio.revistas.csic.es/index.php/asclepio/article/view/682/974>.
- Bridgewater, Pol (2018) 'Els administradors de l'hospital de la Santa Creu de Barcelona en el marc dels conflictes urbans del segle XV', in Comelles, Josep M. – Conejo, Antoni – Barceló-Prats, Josep (coords.) *Imago civitatis: Hospitales y manicomios en Occidente*. Tarragona: Publicacions URV, pp. 101-117.
- (2020) *Car vosaltres havets a veure sobre hospitals: el Consell de Cent i la construcció de la primera política hospitalària a la Barcelona baixmedieval* (PhD tesis). Barcelona: Universitat de Barcelona.
- (2021-2022) 'Govern municipal, política assistencial i reforma hospitalària: el Consell de Cent i el paisatge hospitalari de la Barcelona baixmedieval', *Afers: fulls de recerca i pensament*, 36/99, pp. 357-382.
- (2022) 'Noves perspectives per a la història de l'hospital premodern a la Corona d'Aragó: renovació historiogràfica i consolidació d'una disciplina emergent', *Indice histórico español*, 135, pp. 140-157.
- (2023) 'Famusi et caritativi hospitali': Barcelona i la referencialitat del gran hospital urbà', *Mot so razo*, 22, pp. 13-24.
- Comelles, Josep M. (2006) *Stultifera Navis: la locura, el poder y la ciudad*. Lleida: Milenio.
- Comelles, Josep M. – Alemany, Silvia – Francès, Laura (2013) *De les iguales a la cartilla. El regiment de la cosa pública, la medicalització i el pluralisme assistencial a la Vall d'Aro*. Barcelona: Generalitat de Catalunya - Departament de Cultura.
- Conejo, Antoni (2010) 'La financiación de los hospitales de la Corona de Aragón durante la baja edad media: condiciones sociales, económicas y espirituales', in Cavaciocchi, Simonetta (ed.), *Le interazioni fra economia e ambiente biologico nell'Europa preindustriale. Secc. XIII-XVII. Atti della Quarantesima Settimana di Studi*.

- Firenze: Fondazione Istituto Internazionale di Storia Economica F. Datini - Firenze University Press, pp. 437-445.
- (2014) 'Lum, noblesa, ornament, laor, glòria e amplitud: los hospitales y la renovada imagen de la ciudad bajomedieval', in Huguet, Teresa – Verdés, Pere – Arrizabalaga, Jon – Sánchez-Martínez, Manuel (eds.) *Ciudad y hospital en el Occidente Europeo (1300-1700)*. Lleida: Milenio, pp. 415-445.
- Cortiella, Francesc (1984a) *Una ciutat catalana a les darreries de la Baixa Edat Mitjana: Tarragona*. Tarragona: Diputació de Tarragona.
- (1984b) *Les lluites socials a Tarragona a la primera meitat del segle XV*. Tarragona: Ind. Gràf. Gabriel Gibert.
- Cranshaw, Lindsay (1993) 'The Hospital', in *Companion Encyclopedia of the History of Medicine*. vol. II, London: Routledge.
- Cubells, Josefina (1989) 'Una documentació inèdita: l'inventari dels censals de l'Hospital de sant Pau i santa Tecla de Tarragona (segles XV-XIX). Una aproximació vers un catàleg', in *Actes I Jornada Història Medicina Tarraconense*. vol. II, Tarragona: Hospital de Sant Pau i Santa Tecla, pp. 6-69.
- Eiximenis, Francesc (ca. 1387 [2009]) *Lo regiment de la cosa pública en el Dotzè del Crestià*. Madrid: Centro de lingüística aplicada Atenea.
- Feliu, Gaspar (2004) 'La crisis catalana de la Baja Edad Media: estado de la cuestión', *Hispania: Revista española de historia*, 64, pp. 435-466.
- Ferragud, Carmel (2014) 'La introducción de los practicantes de la medicina en los hospitales del reino de Valencia durante la Baja Edad Media', in Huguet, Teresa – Verdés, Pere – Arrizabalaga, Jon – Sánchez, Manuel (eds.) *Ciudad y hospital en el Occidente Europeo (1300-1700)*. Lleida: Milenio, pp. 305-324.
- (2022) *L'hospital, la dona i el capellà: Sant Andreu de Mallorca, 1230-1445*. València: Editorial Afers.
- Ferragud, Carmel – Vela, Carles (2023) 'L'atenció mèdica als hospitals barcelonins tardomedievals', in Zarzoso, Alfons – Barceló-Prats, Josep (eds.) *Barcelona hospitalària: La ciutat i els seus hospitals, segles XIV-XX*. Barcelona: MUHBA, pp. 27-44. https://www.barcelona.cat/museuhistoria/sites/default/files/activitats_pdf/-2023-10/BarcelonaHospitalaria.pdf.

- Grau, Ramón (2001) 'La historiografía sobre el régimen del Consell de Cent', *Barcelona: quaderns d'història*, 5, pp. 261-291. <https://www.raco.cat/index.php/BCN-QuadernsHistoria/article/view/105258/0>.
- Huguet, Teresa (2004) 'Una reflexió historiogràfica sobre l'hospital com a espai de medicalització', *Gimbernat*, 42, pp. 41-48.
- Juncosa, Eduard (2011) 'Si.s volia conservar en sa bona fortuna... la sociedad perfecta, el buen gobierno y la ciudad ideal según las tesis de Francesc Eiximenis', in Alvira, Martín – Díaz, Jorge (coords.) *Medieval utópico: sueños, ideales y utopías en el mundo imaginario medieval*. Madrid: Sílex, pp. 155-172.
- (2016) *La població de Tarragona de la crisi baixmedieval a la de l'Antic Règim: aproximació a la demografia històrica*. Tarragona: Arola Editors.
- Lindgren, Uta (1987) '¿De qué vivían los hospitales? Los fundamentos económicos de los hospitales de Barcelona de 1375 a 1500', *Anuario de Estudios Medievales*, 17, pp. 525-532.
- López-Terrada, Marialuz (1999) 'Health Care and Poor relief in the Crown of Aragon', in Grell, Oleg – Cunningham, Andrew – Arrizabalaga, Jon (eds.) *Health Care and Poor Relief in Counter-Reformation Europe*. London-New York: Routledge, pp. 177-200.
- Marcé, Jaume (2023) 'Emfiteusi i transformació urbana. Els efectes de la unificació hospitalària en la Barcelona del Quatre-cents', in Conejo, Antoni – Bridgewater, Pol (eds.) *The Medieval and Early Modern Hospital: A Physical and Symbolic Space*. Roma: Viella, pp. 129-147. <https://www.viella.it/libro/9791254693001>.
- Marcé, Jaume – Miquel, Laura (2023) 'Barcelona i la Santa Creu. El finançament públic de l'hospital al llarg del segle XV', in Zarzoso, Alfons – Barceló-Prats, Josep (eds.) *Barcelona hospitalària: La ciutat i els seus hospitals, segles XIV-XX*. Barcelona: MUHBA, pp. 75-94.
- Martínez-Vidal, Àlvar (2002) 'L'Hospital General de la Santa Creu de Barcelona: una nova institució assistencial a la Corona d'Aragó', *Annals de Medicina*, 85 (4), pp. 236-239.
- McVaugh, Michael (1993) *Medicine Before the Plague: Practitioners and their Patients in the Crown of Aragon 1285-1345*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Miquel, Laura (2019) 'La estructura del primer banco público de Europa: la Taula de Canvi de Barcelona (siglo XV)', *Medievalismo*, 29, pp. 297-321.
- (2023a) *Regir la ciutat: el govern municipal de Barcelona durant el regnat de Joan II*. Barcelona: Fundació Noguera.
- (2023b) 'Finançar la guerra: els compradors de deute públic a Catalunya entre 1462 i 1472', *Anuario de Estudios Medievales*, 53 (2), pp. 855-892.
- Obradors, Carolina (2015) *Immigration and Integration in a Mediterranean City: The Making of the Citizen in Fifteenth Century Barcelona* (PhD tesis). Florence: European University Institute.
- Orti, Pere (2001), 'El Consell de Cent durant l'Edat Mitjana', *Barcelona Quaderns d'Història*, 4, pp. 21-48.
- (2007) 'Les finances municipals de la Barcelona dels segles XIV i XV: Del censal a la Taula de Canvi', *Barcelona Quaderns d'Història*, 13, pp. 257-282.
- Piccinni, Gabriella (2016) 'I modelli ospedalieri e la loro circolazione dall'Italia all'Europa alla fine del Medioevo', in Caverio, Gregoria (ed.) *Civitas Bendita. Encrucijada de las relaciones sociales y de poder en la ciudad medieval*. León: Universidad de León, pp. 8-26.
- (2017) 'I grandi ospedali urbani dell'Italia medievale: all'origine del 'welfare'', in Sabaté, Flocel (ed.) *L'assistència a l'Edat Mitjana*. Lleida: Pagès, pp. 139-152.
- Recasens, Josep M. (2001) *La Taula de Canvi i de Dipòsits de Tarragona i la ciutat dels seus temps (1548- 1749)*. Tarragona: Publicacions del Cercle d'Estudis Històrics i Socials Guillem Oliver del Camp de Tarragona.
- Risse, Guenter B. (1999) *Mending Bodies, Saving Souls. A History of Hospitals*. Oxford: Oxford University Press.
- Rubio-Vela, Agustín (1980) *Peste negra, crisis y comportamientos sociales en la España del siglo XVI: la ciudad de Valencia (1348-1401)*. Granada: Universidad de Granada.
- Sabaté, Flocel (2013) 'The Defection of the Medieval Catalan Bourgeoisie: a Mutation of Values or a Bibliographic Myth?', in Asenjo, María (coord.), *Urban Elites and Aristocratic Behaviour in the Spanish Kingdoms at the End of the Middle Ages*. Turnhout: Brepols, pp. 111-132.

- Salrach, Josep M. (1991) 'Problema agrari i política de la monarquia en la crisi baixmedieval catalana', in *Miscel·lània en homenatge al P. Agustí Altisent*. Tarragona: Diputació Provincial, pp. 217-244.
- Sánchez-Martínez, Manuel (2014) 'Las cuentas de un hospital medieval: la Santa Creu de Barcelona (1430-1431)', in Huguet-Termes, Teresa – Verdés-Pijuan, Pere – Arrizabalaga, Jon – Sánchez-Martínez, Manuel (eds.), *Ciudad y hospital en el Occidente europeo. 1300-1700*. Lleida: Milenio, pp. 177-209.
- Verdés, Pere (2007) 'Barcelona, capital del mercat del deute pública català, segles XIV i XV', *Quaderns d'Història*, 13, pp. 283-311.
- Vicens, Jaume (1954) *Notícia de Catalunya*. Barcelona: Destino.
- Vilar, Pierre (1964) *Catalunya dins l'Espanya moderna. Volum II. El medi historic*. Barcelona: Edicions 62.